

6. SINIF 1.DÖNEM 2. ÜNİTE 2. BÖLÜM SOSYAL BİLGİLER DERS NOTLARI

2. ÖĞRENME ALANI: KÜLTÜR ve MİRAS

YENİ YURT ANADOLU (2. öğrenme alanı-4.kazanım)

Anadolu'ya Göçlerin Sebepleri:

- ❖ Nüfusun artması
- ❖ Otlakların azalması
- ❖ Devletler arası arasındaki mücadeleler
- ❖ Anadolu'da Türklere karşı koyacak bir devletin olmaması
- ❖ Anadolu'da geniş çayırlikların olması

Pasinler Savaşı: Büyük Selçuklularla Bizans arasında Erzurum yakınlarındaki Pasinler Ovasında yapıldı. Selçuklular kazandı. **Pasinler Savaşı'nın önemi:** Bizans'la yapılan ilk savaştır.

Malazgirt Savaşı'nın Sonuçları:

- 🏰 Anadolu'nun kapıları Türklere açıldı.
- 🏰 Türkler Anadolu'ya yerleşmeye başladı.
- 🏰 Anadolu'da ilk Türk beylikleri kurulmaya başladı.
- 🏰 Bizans Avrupalı devletlerden yardım isteyince Haçlı Seferleri başladı.
- 🏰 Selçuklu Devleti'nin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.

ANADOLU'DA KURULAN İLK TÜRK BEYLİKLERİ

Beylik Adı	Kurucusu	Kurulduğu Yer	Özellikleri
SALTUKLULAR	Ebul Kasım	Erzurum ve çevresi	Anadolu'da kurulan ilk beyliktir .
DANIŞMENTLİLER	Danışment Ahmet Gazi	Tokat, Sivas, Kayseri, Malatya	Anadolu'da ilk medrese (Yağıbasan Medresesi)'yi yaptılar.
MENGÜCEKLER	Mengücek Gazi	Erzincan ve çevresi	Divriği Ulu camii en önemli eseridir.
ARTUKLULAR	Artuk Bey	Diyarbakır, Mardin, Hasankeyf	Dünyadaki en büyük taş kemerli köprü olan Malabadi Köprüsü'nü yaptılar.
ÇAKA BEYLİĞİ	Çaka Bey	İzmir	İlk Türk denizciliği yapan beyliktir.

Anadolu'da Kurulan İlk Türk Devletlerinin Türk Tarihindeki Önemi:

- 🏰 Anadolu'nun Türkleşmesi ve islamlaşmasını sağladılar.
- 🏰 Anadolu'yu yaptıkları eserler, kurdukları şehirlerle bayındır hale getirdiler.
- 🏰 Türk İslam kültürünü yaydılar.

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ: (1075-1308)

Anadolu Selçuklu devleti 1077 yılında **Kutalmışoğlu Süleyman Şah** tarafından **İznik'te** kurulmuştur.

Hükümdarlar ve Faaliyetleri

I. KILIÇ ARSLAN (1092-1107) : Batıdan gelen **I. Haçlı Seferi'ne** karşı koymaya çalıştı. Anadolu Türk siyasi birliğini kurmak için mücadele etti. **Çaka Beyliği'ne** son verdi.

I. İZZETTİN MESUD (1116-1155): II. Haçlı Seferi'nde Haçlı ordusunu ağır bir yenilgiye uğrattı. Sultan Mesud Dönemi'ne kadar Anadolu, Romalılar ülkesi anlamına gelen Romania adıyla anılırdı. Bu dönemle birlikte **Anadolu Türkiye olarak anılmaya** başladı.

II. KILIÇ ARSLAN (1155-1192) : **Danışmendliler'in egemenliğine son vererek** Anadolu'da Türk birliğini kurma yolunda büyük adım attı. **Miryokefalon'da Bizans'ı yenerek** Anadolu'nun Türk yurdu olmasını sağladı. Yaşlılığı döneminde **ülke topraklarını on bir çocuğu arasında paylaştırdı**. Bu durum **merkezî otoriteyi zayıflattı**.

I. GYASEDDİN KEYHÜSREV 1. Dönemi (1192-1196) 2. Dönemi (1205-1211) : Samsun'u Rum tehditlerinden kurtararak uluslararası **Karadeniz ticaret yolunun güvenliğini sağladı**. Avrupa ve Mısır'dan gelen ticaret gemilerinin uğrak yeri olan **Antalya'yı fethetti**. Böylece Selçuklular, Avrupalılarla ticari ilişkilere girip anlaşmalar yaptılar.

I. İZZEDDİN KEYKAVUS (1211-1220): Kıbrıs kralı ile **ticari anlaşmalar** imzaladı. Deniz ticaretini daha da geliştirmek için **Sinop'u fethetti**. Böylece kendisine Galip Sultan unvanı verdi.

HAÇLI SEFERLERİ:

11. ve 12. yüzyılda Avrupalı Hristiyanların Kudüs'ü, müslümanlardan almak ve İslam dünyasının zenginliklerini ele geçirmek için yaptıkları seferlere Haçlı Seferleri denir.

Haçlı Seferleri'nin Sebepleri:

a) Siyasi Sebepler:

- ✿ Bizans'ın Avrupa'dan yardım istemesi
- ✿ Şövalyelerin macera arzusu
- ✿ Soyluların Derebeylik kurmak istemesi

b) Ekonomik Sebepler:

- ✚ Doğunun zenginliklerini ele geçirmek istemesi
- ✚ Avrupa halkının yoksulluk içinde olması
- ✚ Önemli ticaret yollarının Müslümanların elinde olması

c) Dini Sebepler:

- 🏰 Kudüs'ün müslümanların elinde olması
- 🏰 Sefere katılanların cennete gireceklerini vadetmeleri
- 🏰 Katolik kilisesinin tüm Hristiyanları kontrol etmek istemesi

Haçlı Seferleri:

- ➡ **I.Haçlı Seferi:** Haçlılar Kudüs'ü ele geçirip Urfa, Antakya'da kontluk kurdular. Türkiye Selçuklu Devleti **başkentini Konya'ya taşımıştır.**
- ➡ **II.Haçlı Seferi:** Selçuklu sultanı I.Mesut haçlıları bozguna uğrattı.
- ➡ **III.Haçlı Seferi:** Kudüs'ü ele geçirmek için yapıldı, haçlılar yenildiler.
- ➡ **IV.Haçlı Seferi:** Haçlılar İstanbul'u işgal ederek Latin İmparatorluğu kurdular.

Haçlı Seferleri'nin Sonuçları:

a) Dini Sonuçlar:

- Avrupa'da din adamlarına ve kiliseye duyulan güven azaldı.
- Skolastik (baskıcı) düşünce zayıfladı.

b) Siyasi Sonuçlar:

- ◆ Türklerin Avrupa'daki ilerleyişi durdu.
- ◆ Türklerin İslam dünyasındaki saygınlığı arttı.

c) Ekonomik Sonuçlar:

- 🏰 Doğu-Batı ticareti gelişti.
- 🏰 Akdeniz limanları önem kazandı.

d) Sosyal (toplumsal) Sonuçlar:

- Avrupa'da derebeylik (feodalite) zayıfladı.
- Halk arasındaki sınıf farkı azaldı.

e) Teknik Sonuçlar:

- ➡ Pusula, barut, kağıt gibi buluşlar Avrupa'ya taşındı. Aynı zamanda **teknolojik sonuçtur**

Miryokefalon Savaşı: (1176)

II. Kılıçarslan zamanında 1176 yılında yapılan ve Türkleri Anadolu'dan atmak isteyen Bizans bu savaşta yenildi.

Miryokefalon Savaşı'nın Sonuçları:

- **Anadolu'nun Türk yurdu olduğu kesinleşerek Anadolu'nun ebedi Türk yurdu olduğu belgelendi.**
- Türklerin Anadolu'dan atılmayacağı kesinleşti.
- Bizanslılar savunmaya, Türkler saldırıya geçmiştir.

Kösedağ Savaşı: (1243)

1243 yılında Moğollarla Selçuklular arasında yapılan savaşta Selçuklu ordusu yenilgiye uğradı.

Kösedağ Savaşı'nın Sonuçları:

- ✓ **Moğollar, Anadolu'yu işgal etmiş, Türkiye Selçuklu Devleti zayıflamış, yıkılma sürecine girmiştir.**
- ✓ Anadolu Selçuklu Devleti zayıflayınca Anadolu'da bağımsız beylikler kuruldu.
- ✓ Anadolu'daki bilim, sanat, ticaret merkezleri yıkılmış, kültürel gelişmeler durmuştur.

Anadolu Selçuklu Devleti'nin Yaptığı Faaliyetler:

- Cami, medrese, hastane, yol, köprü, kervansaraylar inşa ettiler.
  - Ticaret yollarında tüccarların ve yolcuların dinlenmesi için kervansaraylar yaptılar.
- Kervansarayların yapılma amacı; ticareti geliştirmektir.**
- Alanya, Sinop, Suğdak gibi önemli şehirleri alarak deniz ticaretini geliştirdiler.

Türkiye Selçuklu Devleti döneminde yapılan sosyal tesisler

Medrese: Selçuklu ve Osmanlı Devletinde orta ve yüksek öğretimin yapıldığı eğitim kurumlarına denir. **Günümüzdeki karşılığı Üniversite veya Yüksek okul'dur.**

İmarethane: Selçuklu ve Osmanlı Devletinde yoksullara ve medrese öğrencilerine yemek ve yiyecek dağıtan hayır kurumuna denir. **Günümüzdeki karşılığı Aşevi'dir.**

Darüşşifa: Selçuklu ve Osmanlı Devletinde Sağlık hizmeti verilen ve bu amaçla gerektiğinde hastaların yatarak tedavi oldukları kuruma denir. **Günümüzdeki karşılığı hastane'dir.**

Bedesten: İçinde kumaş, mücevher, silah ve benzeri değerli eşyanın satıldığı kapalı çarşıya denir. **Günümüzdeki karşılığı kapalı çarşı'dır.**

Anadolu'nun Türkleşmesine Katkı Sağlayan Şahsiyetler:

- Mevlana Celaleddin Rumi
- Hacı Bektaşî Veli
- Yunus Emre
- Ahi Evran

MEDENİYETE YÖN VEREN YOLLAR (2. öğrenme alanı-5.kazanım)

Türklerin Kullandığı Ticaret Yolları:

➤ **İpek Yolu:** Çin'den başlayıp Avrupa'ya kadar uzanan tarihi ticaret yoluna İpek yolu denilmektedir.

Adını Çin'den gelen başlıca mal olan ipekten alan İpek yolu doğuyu batıya ulaştıran önemli bir yoldur. **Bu yol doğu batı arasında siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilerin kurulmasında köprü vazifesi görmüştür.**

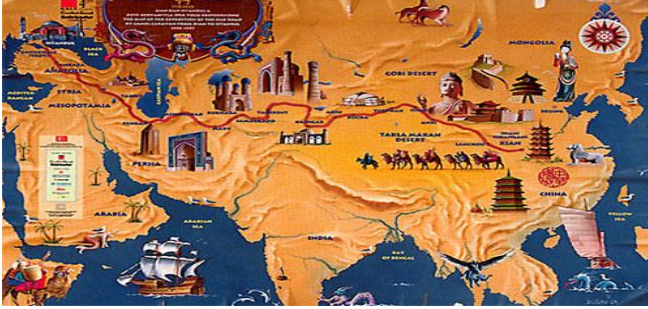
İpek yolunda ipeğin yanı sıra baharat, değerli taşlar, kürk, tahıl, cam, bal, yağ gibi ürünler de taşınmıştır. Türk, Rus, İngiliz, İtalyan ve İranlı tüccarlar, bu malları alıp İslam ülkelerine ve Anadolu üzerinden Avrupa'ya satmışlardır. Böylelikle Avrupalılar doğu kültürüne ait porselen, ipek gibi öğeleri tanımış ve bu ürünleri günlük hayatlarında kullanmaya başlamışlardır.

Tarihte birçok devlet (Hunlar Çin ile, Köktürkler Bizans ve Sasanilerle) bu yola sahip olmak için savaşmışlardır.

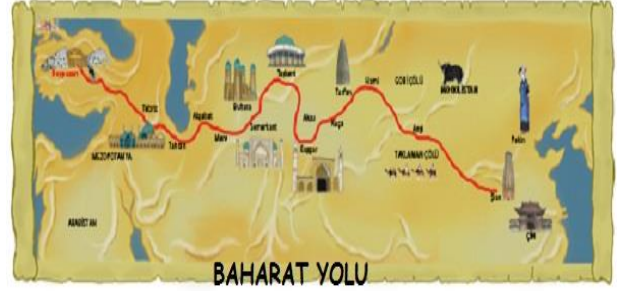

➤ **Baharat Yolu:** Avrupa'ya baharat taşıyan yoldur. **Hindistan** ve Seylan'dan **Kızıldeniz**'deki Akabe Körfezi'ne Yemen ve **Basra Körfezi'ne** giden yoldur. Baharat Yolu'nu kullanan tüccarlar, elçiler ve seyyahlar kendi kültürlerine ait yemekleri, baharatlardan yapılmış esans ve ilaçları başka kültürlerle de öğretmişlerdir. Bu yolu kullananlar seyahatleri boyunca öğrendikleri gelenekleri ve satın aldıkları ürünleri kendi memleketlerine de tanıtmışlardır. Bu durum Baharat Yolu'nun kültürel etkileşimi de sağladığının ispatı olmuştur.

Coğrafi keşiflerle yeni yollar bulununca Baharat Yolu önemini yitirdi.

İpek yolu Haritası

Baharat Yolu haritası

➤ **Kral Yolu:** Lidyalıların başkenti **Sard**'dan başlayan **İran'ın Susa** kentine kadar devam eden yoldur.

Türkiye Selçuklu Devleti Anadolu'dan geçen kara ve deniz ticaret yollarına hâkim olmak istemiştir. Gümrük vergilerini artırmayı hedefleyen Türkiye Selçuklu devleti önemli ticaret limanları olan Alanya, Antalya, Samsun ve Sinop gibi şehirleri fethetmiş, komşu ülkelerle ticaret anlaşmaları yapmıştır. **Ülkedeki ticaret yollarının cazibesi artırmak için tüccarların mallarını ve canlarını sigortalamış, yollar üzerine günümüzdeki karakollara benzeyen derbentler ve kervansaraylar (hanlar) inşa etmiştir. Bu sayede ülke ekonomisi hızla gelişmiştir.**

Kervansaraylar dil, din, renk farkı gözetmeksizin tüm tüccarların konaklayabileceği dinlenme alanlarıdır. Yüksek duvarlarla çevrili kervansaraylarda askerî birlikler de bulundurulmuştur. Böylelikle tüccarların malları, canları ve hayvanları güvence altına alınmıştır. Aynı zamanda tüccarlara tüm ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hizmetler verilmiştir. Hatta bazı kervansaraylarda hekim ve eczane bile yer almıştır.

**DERS NOTU, TEST, ETKİNLİK, BULMACA PDF
DÖKÜMANLARI ve VİDEOLARI İÇİN AŞAĞIDAKİ
LİNKE TIKLAYINIZ.**

https://www.youtube.com/channel/UC10r3pDHWk-0kstFT-ggI0g?view_as=subscriber

KANAL ADI:

Sosyal Hocası Mustafa

**Mustafa KARAKUŞ
Av Yayınları Soru Yazarı**

**AV
AKILLI VERSİYON
YAYINLARI**